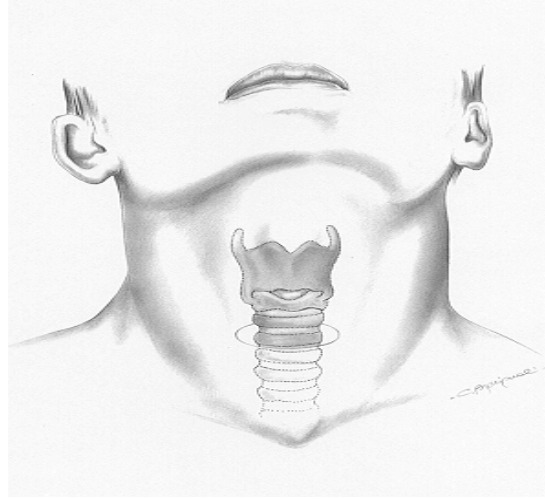

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSESİ
BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI
(12. SINIF)

2006

**BİREYSEL SES EĞİTİMİ
DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI**

PROGRAM GELİŞTİRME ÖZEL İHTİSAS KOMİSYONU

**GENEL KOORDİNATÖR
Medine KARAPINAR
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü
Ortaöğretim Programları Şube Müdürü**

**Abdurrahman ALBOSTAN
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü
Müzik Öğretmeni**

**Mevlüt KAŞIKÇI
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
Program Geliştirme Uzmanı**

**AKADEMİK DANIŞMAN
Prof. Dr. Ayşe Meral TÖREYİN – Gazi Üniversitesi – Öğretim Üyesi**

**KOMİSYON ÜYELERİ
Şebnem PAKER – Müzik Öğretmeni**

Didem YÜCEL – Müzik Öğretmeni

ÖNSÖZ

Dünyada bilginin önemi hızla artarken, “bilgi” kavramı ve “bilim” anlayışı da hızla değişmektedir. Bilgi toplumu oluşum sürecini başlatan bu gelişmelerin bilgi toplumunun ekonomik büyüme sürecini hızlandırıcı, sosyal alt yapı hizmetlerinin sunumunu iyileştirici ve kültürel etkileşimi artırıcı etkileri olduğu da açıktır.

Günümüzde ekonomik ve sosyal kalkınmanın en önemli bileşeni olan eğitim, tüm dünyada hızlı ve sürekli bir değişim içindedir. Gelişmiş tüm ülkeler, özellikle son yıllarda yoğun bir şekilde eğitimde reform çalışmaları başlatmışlardır.

Bütün bunların sonucunda; ülkemizde de eğitime olan talep farklılık göstermekte, eğitim sistemimizde çeşitli değişim ve gelişmeler yaşanmaktadır.

İç dinamikler ve AB eğitim sistemi normlarına uyum sürecinin dayanağını oluşturduğu “Orta Öğretimin Yeniden Yapılandırılması” kapsamında yürütülen bir dizi çalışma hayata geçirilmiş bulunmaktadır. Bu çalışmalardan en önemlilerinden biri ise; haftalık ders çizelgeleri ve buna dayalı olarak öğretim programlarının yeniden düzenlenmesidir.

Bu kapsamda yürütülen “Program Geliştirme” çalışmalarında; eğitim sistemi bir bütün olarak ele alınmış ve “nasıl bir insan modeli?” sorusu cevaplandırılmaya çalışılmıştır.

Anayasa, kanunlar, kalkınma planları, şûra kararları, akademik tezler, araştırmalar vb. kaynaklar gözden geçirilerek ülkemizin mevcut eğitim özelliklerinin belirlenmesi, başarı ve başarısızlıkların değerlendirilmesi ve ortaya çıkan sonuçların yeni öğretim programlarına yansıtılarak ilköğretim ve orta öğretim programlarının bütünsel bir yaklaşımla hazırlanması sağlanmıştır.

Öğretim programları ülkemizin tarihsel, kültürel, sosyal, ahlaki birikimini dünyada yaşanan tüm değişimleri ve gelişmeleri yansıtacak şekilde hazırlanmıştır. Programlar, etkinliklerle zenginleştirilerek, öğrenci merkezli hale getirilmiştir. Yine programların hazırlanmasında; sonuca dayalı bir anlayış yerine, süreci de değerlendiren bir anlayış esas alınmıştır.

Yeni program geliştirme yaklaşımı ile öğrencilerin araştırma yapmasına, kültürel faaliyetlere katılmasına, sosyal aktiviteler içinde olmasına, öğrenmeye dayalı etkinlikler içinde bulunmasına fırsat tanınmaktadır.

Yoğun bir çalışma sonucunda ortaya konulan bu programın hazırlanması, basımı, dağıtımı ve yayımlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ederim.

Söz konusu programın Türk Eğitim Sistemimize hayırlı olması temennisiyle, yönetici, öğretmen ve öğrencilerimize başarılar dilerim.

Kerem ALTUN
Ortaöğretim Genel Müdürü

1. GİRİŞ

Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde uygulanan müzik eğitimi Mesleki Sanat Eğitimi kapsamındadır. Mesleki Sanat Eğitimi, sanat alanının bütünü, bir kolunu ya da dalını, o bütün, kol ya da ilgili bir işi meslek olarak seçen, seçmek isteyen, seçme olasılığı bulunan ya da öyle görünen, sanata belli düzeyde yetenekli kişilere yönelik olup, kolun, dalın işin ya da mesleğin gerektirdiği sanatsal davranışları ve birikimi kazandırmayı amaçlar.

Sanatçılık (sanatsal yaratıcılık-yorumculuk) eğitimi, sanat bilimcilik eğitimi, sanat öğretmenliği (eğitimciliği) eğitimi, sanat teknoloğu eğitimi, mesleki sanat eğitiminin başlıca alt türlerini oluşturur.

Mesleki Sanat Eğitimi görececek kişide, öncelikle, seçilen kol, dal, iş ya da mesleğin gerektirdiği boyutlarda ve asgari yeterlilikte olmak üzere belirli bir yetenek düzeyi ve kapasite aranır. Kişinin (adayın) söz konusu yetenek düzeyi ve kapasitesi belli bir tercih ve ön kayıt sonrası yapılan yetenek sınavında gerçekleştirilen “sınama-eleme-sıralama-seçme” ve bunları izleyen “ yerleştirme işlemleri ile belirlenir.

Mesleki Sanat Eğitimi, örgün eğitim kurumlarında ya da bu kurumlardaki benzer ortamlarda gerçekleştirilir. Bazı özel durumlarında, bazı dallarda çok erken yaşlarda başlamakla birlikte, genellikle ilköğretimin son yıllarındaki yönlendirmelere de bağlı olarak ortaöğretimde belirginleşir ve yükseköğretimde kesin biçimini alır. Alan bilgisi, genel bilgi ve meslek bilgisini birlikte kapsayacak biçimde programlanır. Programlarda, ortaöğretimden yükseköğretime doğru gidildikçe alan ve meslek bilgisine daha çok ağırlık verilir. Hangi düzeyde olursa olsun mesleki sanat eğitimi, bu iş için yetiştirilmiş ehil ve yetkili kişilerce yürütülür.

Mesleki Sanat Eğitiminde sanatı bizzat yaşamının ötesinde, onu bilgili, bilinçli, düzenli-planlı-yöntemli, kurallı ve profesyonel anlamda yeterli olarak yaratan yorumlayan, kuramlayan, araştıran, uygulayan ve öğreten sanatçı, bilimci, eğitimci, teknoloğ yetiştirmeye dönük bir strateji uygulanır. Bu uygulamalarda, bireyin ilgisi-isteği yatkınlığı-yeteneği doğrultusunda ölçüsünde gelişip doyum sağlaması değil onun ötesinde, kolun dalın, işin ya da mesleğin gerektirdiği biçim, kapsam ve düzeyde hazırlanması, biçimlenmesi, uzmanlaşması, gelişmesi ve etkinleşmesi esastır (Uçan 1994, s.74).

Orta Öğretim kademesi içerisinde yer alan Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin amaçları, öğrencilerin;

- Güzel sanatlar alanında ilgi ve yetenekleri doğrultusunda eğitim-öğretim görmelerini,
- Özel yetenek gerektiren yüksek öğretim programlarına hazırlanmalarını,
- Yabancı dil öğrenmelerini,
- Alanlarında araştırmacılığa yönelmelerini, yetenekleri doğrultusunda yorum ve uygulamalar yapabilen, yaratıcı ve üretken kişiler olarak yetişmelerini,
- Millî ve milletler arası sanat eserlerini tanımalarını ve yorumlamalarını sağlamaktır.

2. BİREYSEL SES EĞİTİMİ

Doğadaki ses ve gürültüleri, korku ve kuşkuyla izleyen ilk insan, bunları yansılamış, topluca yaşamaya başladıktan sonra da, birbirleriyle anlaşabilmek için, seslenerek, el, baş, kaş, göz simgeleriyle, dokunarak, dürterek, kısacası, hareket, jest ve mimiklerle kendisini ifade etmeye çalışmışlardır. Giderek, yaygınlaşan ve ortak bir duruma gelen, bu anlaşma biçimi, toplumca da benimsenmiştir.

Toplumlar uygarlaştıkça, sözcükler çoğalmış ve gelişmiş, bugün bile kullandığımız, jest, hareket ve mimiklerle de birleşerek, dili, daha ileri bir anlatım gücüne ulaştırmıştır. Sözcüklerle sesler arasında daha etkin bir işbirliği kurarak etkiyi yoğunlaştırmak isteyen insan, bununla da yetinmeyerek, müziğe başvurmuş ve doğuştan beraberinde getirdiği doğal sesini de eğitmek ve geliştirmek yollarını aramış, yüz yıllar boyunca süren çabaların ve aşamaların sonunda da, ses tekniği ve eğitim metotlarını geliştirerek günümüze ulaştırmıştır.

İnsan yaşamında sesin, konuşmak ve müzik yapmak gibi, iki önemli yeri vardır. Müzik yapmaya yarayan diğer araçların tek başına oluşturamadığı çeşitli renklerin tümünü içeren insan sesi, dilden aldığı güçle de, etkinliğini bir kat daha arttırmış, kendine özgü teknik ve yöntemleriyle de, müzik yapmaya yarayan diğer araçların yanındaki değerli ve tutarlı yerini almıştır.

İnsan sesi ve ses organı, müzik yapma ve yaratmada en doğal, en kullanışlı, en yetkin ve en etkili araçtır (Uçan, 1994). Ses, insanların iletişim kurma ve anlaşma aracıdır. Doğanın insanoğluna verdiği en önemli armağanlardan biridir. Sesin eğitilmesi, ister konuşmada, ister daha etkili konuşma diyebileceğimiz şarkı söylemede büyük önem taşır. Ünal'a (1989) göre, ses eğitimi insanın sesini, doğru, etkili ve güzel konuşmasını ve bunu yaşam boyu kullanabilmesini sağlar.

Ses eğitimi kavramı; bireylere konuşma ve/veya şarkı söylemede seslerini doğru, etkili ve güzel kullanabilmeleri için gereken davranışların kazandırıldığı ve içinde konuşma, şarkı söyleme ve şan eğitimi gibi alt ses eğitimi basamaklarını barındıran, disiplinler arası bir özel alan eğitimidir. Tanımda kullanılan "doğru"; anatomik ve fizyolojik yapıya, dil ve müzik özelliklerine, gerçeğe ve kurallara uygunluğu, "güzel"; söyleme biçimindeki uyum ve ölçülebilir davranışlarındaki dengeyi, "etkili" kavramı ise, başkaları üzerinde bıraktığı duygusal izi nitelendirmektedir (Töreayn, 1998). Mesleki sanat eğitimi veren kurumlarda öğrencilerin Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma ve koro derslerinde seslerini yoğun olarak kullandıkları, üniversiteye giriş yetenek sınavlarında bir repertuar seslendirmekle yükümlü oldukları ve uzun vadede insan sesi ve ses organının, müzik yapma ve yaratmada en doğal, en kullanışlı, en yetkin ve en etkili araç olduğu gerçeği dikkate alınarak ses eğitiminin yeri ve önemi yadsınmaz. "Ses eğitimi müzik eğitiminin içeriksel açıdan genel kapsamında bulunur." (Uçan, 1994).

Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programı, Türkçe'yi doğru kullanma, solunum tekniklerini uygulama, sesini tanıma ve doğru-etkili kullanma, ses eğitimi tekniklerine uygun olarak halk türkülerini, okul şarkılarını, Türk ve Dünya ses müziğinden değişik eserlerin seslendirilmesini kapsamaktadır. Anadolu Güzel Sanatlar liselerinde öğrenim gören öğrencilere; Bireysel Ses Eğitimi dersi aracılığıyla mutasyon dönemi özellikleri de göz ardı edilmeden, doğru ve sağlıklı ses üretmek, güzel ve etkili konuşma ve şarkı söyleme, sesini doğru kullanma ve koruma alışkanlığı kazandırılması amaçlanmaktadır.

3. PROGRAMIN UYGULANMASINA İLİŞKİN İLKE VE AÇIKLAMALAR

1. Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programında, belirlenmiş kazanımların öngördüğü bir içerik sınırlaması söz konusudur. Öğretmen, kazanımları gerçekleştirirken çevre özelliklerini, öğrenci grubunun ilgilerini, ihtiyaçlarını, beklentilerini, hazır-bulunmuşluk düzeylerini ve dolayısıyla da ön bilgilerini dikkate almalıdır.
2. Öğretim programında, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, araştırma ve sorgulama, problem çözme, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik ve Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma becerisi gibi ortak becerilerin yanı sıra, Bireysel Ses Eğitimi dersine yönelik olarak ses sistemini oluşturan organ ve bölgeleri eşzamanlı ve uyumlu kullanma, konuşmada sesini doğru, güzel ve etkili kullanma, şarkı söylemede sesini doğru, güzel ve etkili kullanma, ses gelişim (mutasyon) döneminde uygun registre geçişleri yapma, ses sağlığını koruma ve icra (yorumlama) becerileri yer almaktadır. Öğretmen dersi planlarken hazırladığı öğretimsel işlerin tümünde yukarıda belirtilen becerilerin bir veya uygun olan birkaç tanesinin kullanılabilmesi ortamlar oluşturmaktadır. Öğretmen sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikler ile geliştireceği becerileri pekiştirmek için ödev veya projeler verebilir.
3. Programda yer alan değerleri, öğretmenler yeri geldiğinde etkinlikler içinde vurgulayan bölümler oluşturarak pekiştirmelidir.
4. Öğrenciler, ses gelişim (mutasyon) döneminin özelliklerine uygun ses kullanımı ve korunması hakkında bilgilendirilerek sesini özenle kullanmaya yönlendirilir.
5. Bireysel Ses Eğitimi dersi bireysel gelişime dayalı, öğrenci merkezli bir ders olduğundan öğrencinin bireysel gelişim ve özelliklerine uygun alıştırmalar ve parçalarla yürütülür.
6. Bu program, bireyin, sağlıklı ses üreterek, doğru ve güzel konuşma, doğru ve güzel şarkı söyleme, sesini doğru kullanma ve koruma alışkanlığı kazandırılmasını amaçlar. AGSL öğrencilerinin seslerini Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma ve koro derslerinde de yoğun olarak kullandıkları dikkate alındığında bu üç dersin birbiri ile ilişkilendirilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Ses sağlığında problem olan öğrencilerin seslerini ve ses sınırlarını zorlamamak, ses sınırlarına uygun parçalar üzerinde çalışmak, koro derslerinde repertuarı, öğrencinin yaş ve düzeyine uygun belirlemek, bireysel söyleme dersinin amaçlarına ulaşmada yardımcı olacaktır. Ancak bireysel ses eğitimi dersinde edindikleri kazanımları koro ve solfej çalışmaları sırasında uygulamaya çalışması bireysel ses eğitimi dersinin amacına ulaşmasında önemli katkılar sağlayacaktır. Bu nedenlerle Bireysel Ses Eğitimi ders öğretmenleriyle Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma ve koro öğretmenlerinin sürekli iletişim içinde olması öğrencinin yararına olacaktır.
7. Öğretmen bireysel ses eğitimi dersinde belirlenen kazanımların, (solunum-fonasyon-rezonans-artikülasyon denetimi ve kontrolü) öğrenciler tarafından günlük hayatta da (konuşma ve diğer ses kullanımı gerektiren derslerde) kullanılabilmesine yönelik uyarı ve önerilerini sürekli kılarak, bu kazanımların edinilmesinde gereken devamlılığı ve iç disiplini sağlayacaktır.
8. Öğretim programının uygulanması sürecinde ses alıştırmaları ve repertuar, farklı ses gruplarına göre (soprano, alto, tenor, bas) ayrı ayrı düzenlenmeli veya uygun tonlara transpoze edilmelidir. Özellikle repertuarın farklı tür örnekleri içermesi,

yaş ve ses tekniği düzeyine uygun olması ve piyano eşlikli olmasına dikkat edilmelidir. Solo parçaların yanı sıra kanon, duet, trio gibi çok sesli ve grup çalışmalarını içeren parçaların da repertuvar içine alınması önemlidir.

9. Öğretmen öğrencilerinin, her aşaması özenle planlanan ve değerlendirilen konser, tiyatro, opera, müzikal oyunlar vb. etkinlikleri izlemelerine önem vermelidir. Bu bağlamda, öğrenciler için çalışma kâğıtları hazırlanmalı sonuç raporları istenmelidir. Bu etkinlikler aracılığı ile öğrencilerin sanat zevki ve estetik duygularını geliştirmeleri amaçlanır.
10. Öğretmen, öğrencileri millî, ahlaki, insani, manevi, kültürel değerler bakımından besleyici; demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirmede yol gösterici olmalıdır.
11. Millî ve dinî bayramlar, mahallî kurtuluş ve kutlama günleri, önemli olaylar, belirli gün ve haftalardan yararlanılarak, öğrencilerin millî duyarlılığı geliştirilmelidir. Öğretmen, Atatürk'ün "Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir.", "Türk ulusunun tarihsel bir niteliği de güzel sanatları sevmek ve onlarda yükselmektir.", "Sanat ve sanatçıdan yoksun bir toplumun canlılığı olmaz." ve "Güzel sanatlarda başarı, bütün inkılapların başarılı olduğunun en kesin delili olacaktır." gibi sözlerinden hareketle sanata verdiği önem, yeri geldikçe vurgulanmalıdır.
12. Öğrencilerin, öğretim sürecinde sahne ve performans becerilerini geliştirmelerine olanak sağlayan etkinliklere yönlendirilmeleri sağlanmalıdır.
13. Öğretmen, kazanımların yapısına uygun olan değerlendirme araç ve yöntemlerini seçmelidir. Değerlendirme, öğrenmenin ayrılmaz bir parçasıdır. Öğretmen sadece öğrenme ürününü değil, öğrenme sürecini de değerlendirmelidir. Değerlendirmede geleneksel yöntemlerle, alternatif değerlendirme yöntemleri birlikte kullanılmalıdır. Bu değerlendirme yöntemleri ve araçları; dinleme, gözlem, performans ödevleri, görüşmeler, öz değerlendirme formları, vb.dir.
14. Ölçme ve değerlendirme sürecinde kullanılmak amacıyla geliştirilen, örnek formlar, yeri geldikçe öğretmen ve öğrenciler tarafından uygulanır. Örnek formlar aynen kullanılabileceği gibi öğretmen tarafından yeni formlar da geliştirilebilir.
15. Öğrenci düzeyi ve çevre etkenleri dikkate alınarak öğrenme-öğretme etkinliklerinde farklı ünitelerin birbirleriyle bağlantılı olan kazanımları birlikte ele alınabilir. Örneğin Ses Eğitimi ünitesindeki legato, staccato çalışmaları, Repertuvar ünitesinde çalışılacak olan eser üzerinde uygulanır.
16. Öğrenme-öğretme etkinliklerinde öğrenci düzeyine, eğitim ortamına ve çevre etkenlerine göre öğrencilerin aktif olduğu öğrenme-öğretme yöntem ve teknikleri kullanılır.
17. Öğrenme-öğretme etkinliklerinde, kazanımların edinilmesine yardımcı olabilecek uygun görsel, işitsel ve yayımlanmış materyallerden yararlanır. Eğitim ortamında özellikle, ayna, piyano ve CD/DVD gibi kayıt özelliği bulunan araçların bulunması gerekir.
18. Etkinlikler planlanırken, bir sonraki haftanın etkinlikleri dikkate alınarak planlama yapılması öğretmenin ve öğrencilerin hazırlığı açısından önemlidir.
19. Öğrencilere bireysel çalışmaların yanı sıra, grup çalışmalarını da yürütebilecekleri çalışma disiplini ve bilinci kazandırılır.

4. PROGRAMIN TEMEL YAKLAŞIMI

Bilgideki değişim ve gelişim, öğrenci profilinin de eğitim sürecinde değişime uğramasına etki etmektedir. Günümüz öğrenci profili, bilimsel ve akılcı düşünme becerisine sahip, araştırmacı ve sorgulayıcı, bilgiyi ezberleyen değil bilgiye ulaşabilen, bu bilgiyi kullanıp paylaşabilen, iletişim kurma becerilerine sahip, teknolojiyi etkin bir şekilde kullanabilen, kendini gerçekleştirmiş ve bunun yanı sıra insanlığın ortak değerlerini de sahiplenmiş, yaratıcı, üretken, takım çalışmasına yatkın, öğrenmeyi öğrenmiş ve yaşam boyu öğrenmeyi benimsemiş “ bireyler olarak tanımlanabilir.

Öğrenci profilindeki değişim eğitim, öğretim sürecinde okula da yeni anlamlar yüklemektedir. “Öğrenci Merkezli Eğitim”, “Öğrenci Merkezli Okul” kavramları bu değişim ve gelişimin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Öğrenci merkezli eğitimin temel hedefi öğrenciyi merkeze alarak, birey olarak kendisinin ve sistemin ihtiyaç duyduğu değişim sürecini başlatmaktır.

Günümüzde bireylerden, doğru kararlar alıp uygulamaya geçmesi, yaratıcı düşünmesi, problem çözme yeterliğine sahip olması, öğrenmeyi öğrenmesi, ekip çalışmasına yatkın olması ve kendi kendini yönetebilmesi beklenmektedir. Öğrenci merkezli eğitim, öğrenmeyi öğrenmenin esas olduğu, her öğrencinin farklı zaman, tür ve hızda öğrenebileceğini benimseyen, düşünme becerilerini geliştirmenin yaratıcı düşünceyi geliştirdiğini kabul eden bir yaklaşımdır.

Öğrenci merkezli eğitimin öğrenci ve öğrenme süreci açısından on iki ilkesi ortaya konulmuştur (http://denizli.meb.gov.tr/mlokurs/_private/ome/02omeum.htm).

1. Öğrenmeyi öğrenmek esastır.

Öğrenme sürecinin doğası olarak öğrenme, bireyin kendi algıları, düşünceleri ve duygularından süzerek edindiği bilgi ve deneyimlerden anlamı keşfetmesi ve yapılandırması sürecidir. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde öğrenmeyi öğrenmek esastır.

2. Her öğrenci öğrenebilir.

Her öğrenci, elde ettiği verilerden bir anlam yaratmak, bunu gözden geçirmek ve diğerleri için anlaşılır hâle getirmek üzere çaba gösterir. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde her öğrenci öğrenebilir olarak kabul edilir.

3. Her öğrenci öğrenirken eski ve yeni bilgiler arasında özgün bağlantılar kurar.

Bilginin yapısı gereği her öğrenci daha derin bir anlama etkinliğini yapılandırmak için eski ve yeni bilgileri arasında özgün bağlantılar kurar. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde her öğrencinin yeni bilgi ile eski bilgileri arasında bağlantılar kurmasına önem verilir.

4. Düşünmeyi öğrenmek sorgulayıcı ve yaratıcı düşünceyi geliştirir.

Öğrenci, nasıl düşüneceğini plânlayıp, gözlemleyip, değerlendirerek, sorgulayıcı ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirir. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde her öğrencinin düşünmeyi öğrenmesine öncelik verilir.

5. Başarabilme duygusu içsel güdülenmeyi sağlar.

Öğrencinin kontrol düzeyi, sorumluluk duygusu, hedefleri, ilgi alanları, yeterlilikleri ve beklentileri başarıma güdüsünü besleyen etmenlerdir ve güdüleme öğrenmeyi etkiler. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde her öğrencinin motivasyonuna önem verilir.

6. Öğrenme olumsuz deneyimlerle engellendiğinde zorlaşır.

Her öğrenci doğal bir öğrenme eğilimine sahiptir. Bu eğilim olumsuz deneyimlerle engellendiğinde öğrenme zorlaşmaya başlar. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde her öğrencinin başarabilme deneyimini yaşaması için onların bireysel farklılıklarını dikkate alan fırsatlar yaratır.

7. Merak, yaratıcılık ve kompleks düşünmeyi harekete geçiren ödevler öğrenciyi daha zorlarını başarabilmeye güdüler.

Merak, yaratıcılık ve kompleks düşünmeyi harekete geçiren, güdü artırıcı ve öğrenmeyi öğrenmeye yönelik ödevler öğrenciyi giderek zorlaşan ödevler yapmaya güdüler. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde ödevler her öğrencinin başarabilme deneyimini yaşaması için yaratılacak fırsatlardan biri olarak görülür.

8. Her öğrenci farklı zamanda farklı türde ve farklı hızda ilerleyerek gelişir.

Öğrenmenin gelişimsel doğasına bağlı olarak her öğrenci farklı zamanlarda, farklı gelişim adımları boyunca ilerleyerek gelişir. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde öğretim etkinliklerinin ve ortamlarının plânlanmasında farklı öğrenme türleri ve hızları dikkate alınır.

9. Farklı özelliklerdeki öğrencilerin birbirleri ile etkileşimi öğrenmeyi kolaylaştırır.

Farklı özgeçmiş, ilgi ve değerlere sahip bireylerin birbirleri ile etkileşimi, öğrenmeyi kolaylaştırır. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde işbirliğine dayalı öğrenme gibi grup çalışmalarını ön plâna çıkaran öğretim stratejilerine ağırlık verilir.

10. Öğrenciler arasındaki olumlu ilişkiler öğrenmeyi artırır.

Öğrencilerin birbirine destek olması, ilgi ve saygı göstermesi gibi olumlu ilişkiler öğrenmeyi artırır. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde grup çalışmaları ve sosyal etkinlikler öğrenciler arasında olumlu ilişkilerin geliştirilebilmesi için yaratılacak fırsatlar olarak görülür.

11. Her öğrenci öğrenmeye karşı farklı yetenek ve eğilime sahiptir.

Her öğrenci kalıtsal olarak taşıdığı genler ve çevresel etmenlerin bir araya gelmesi ile şekillenir ve bu nedenle öğrenciler öğrenmeye karşı farklı yetenek, tercih ve eğilimlere sahiptir. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde bu farklılıklar dikkate alınarak öğretim etkinlikleri çeşitlendirilir ve teknoloji ile desteklenir.

12. Her öğrenci yeni bilgileri kendi kalıplarına göre kavrayıp benzersiz bir anlama yaratır.

Her öğrenci yeni fikirleri inanç, anlama, yorumlama ve tutum süzgeçlerinden geçirerek işler ve benzersiz bir anlama yaratır. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde ölçme ve değerlendirme çalışmalarında her öğrencinin gelişiminde gösterdiği ilerleme dikkate alınır.

Öğrenci merkezli eğitim yaklaşımını temel alan etkili bir öğrenmenin gerçekleşmesi sonucu öğrencilerde; merak uyandırma ve plânlama, araştırma ve keşfetme, çözümlenme ve derinleştirme, paylaşma ve yaşantıya uygulama basamaklarını özümseyerek yaşamlarının her aşamasında bilgiyi kullanma becerilerinin gelişmesi beklenmektedir.

Öğrenci merkezli eğitim öğrenciyi merkeze alır ve bu nedenle öğretmen çok önemlidir. Çünkü öğretmen, öğrencideki değişimi ve gelişimi destekleyen en önemli kişidir. Öğrenci merkezli eğitimde öğretmen;

- Açık fikirlidir.
- Çağdaştır.
- Yenilikleri takip eder.
- Öğrencileri için eğitim ortamını en iyi şekilde hazırlar.
- Eğitim teknolojilerini etkin olarak kullanır.
- Öğrencilerinin bireysel farklılıklarını dikkate alır ve onların ihtiyaçlarını en iyi şekilde karşılar (<http://uretim.meb.gov.tr/EgitekHaber/s84/yazarlar/Oguz.htm>).

Öğretmenler bütün öğrencilerin öğrenmesini kolaylaştırmak için gerekli koşulları oluşturmalıdır. Nitekim öğretmenin oluşturduğu sınıf ortamının öğrencinin öğrenmeye karşı tutumunda ve güdülenmesinde etkisi büyüktür.

Aynı şekilde öğrenci merkezli eğitimde yönetici, öğretmen, öğrenci, aile, okul çalışanları ve çevre süreç içerisinde önemli bir yer alır. Eğitim ile ilgili sorunların çözümlenmesi için okul yöneticilerinin, öğretmenlerin, öğrencilerin, ailenin eğitim içerisinde etkin bir biçimde görev alması beklenmektedir. Ailenin, çocuğun eğitime katılımı; okula giderek, okulda yapılan etkinliklere aktif olarak katılarak, çocuğa zihinsel olarak uyarıcı ortamlar hazırlayarak ve bilişsel gelişimi için anlamlı materyaller sağlayarak gerçekleştirilir.

Geliştirilen Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programında konular, öğrencilerde doğru ve güzel şarkı söyleme, sesini doğru kullanma ve koruma alışkanlıklarını kazandıracak nitelikte ele alınmış, program; üniteler, kazanımlar ve öğretim etkinliklerine dayalı olarak düzenlenmiştir. Programda bilgi, beceri, değer ve tutum açısından denge gözetilmiş, öğrenme-öğretme sürecinde öğrencinin yaşantıları dikkate alınmıştır. Program sadece sınıf içi değil sınıf dışı etkinlikleri de kapsamaktadır. Program yaklaşımı; öğrenme-öğretme süreçleri, ölçme-değerlendirme metotları ile öğretmen ve öğrencinin rolüne bakış açısından ve ortaya koyduğu aktif sınıf kültürüyle yeni bir yaklaşımı kapsamaktadır. Öğretmenler programda önerilen etkinliklerin yanı sıra kazanımlarda öngörülen bilgi, beceri, değer ve tutumları kazandırmada farklı etkinlikler de planlayıp uygulayabilirler.

5. PROGRAMIN YAPISI

Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programı, genel amaçlar, beceriler, değerler ve tutumlar, üniteler, kazanımlar, etkinlik örnekleri ve açıklamalardan oluşmaktadır.

5.1. Genel Amaçlar

Bu program öğrencilerin;

- Konuşurken ve şarkı söylerken sesini doğru kullanmaya ilişkin temel davranışları kazanmalarını,
- Sağlıklı ses üreterek doğru, güzel konuşmalarını ve şarkı söylemelerini,

- Ses bozukluğuna sebep olan etkenleri tanıyarak ses sağlığını koruma becerisi geliştirmelerini,
- Düzeylerine uygun eserleri müzikal duyarlılıkla seslendirmelerini,
- Müzik yoluyla anlama, anlatma, dinleme ve yaratıcılık gücünü geliştirmelerini,
- Müziğin dünyada ortak bir dil olduğu bilincini kazanmalarını,
- Müzik eğitimi yoluyla Türk toplumunun sosyo-kültürel gelişimine katkıda bulunmalarını,
- Türk müziği ve evrensel müzik eserlerinden bir dağarcık oluşturmalarını,
- Çalışmalarında zamanı verimli kullanma alışkanlığı kazanmalarını,
- Bireysel ve grup çalışmalarında sorumluluk bilinci geliştirmelerini,
- Bilinçli bir müzik dinleyicisi olma becerisi kazanmalarını,
- Müzik aracılığıyla insanlar arasındaki kültürel etkileşim ve iletişim becerilerini geliştirmelerini,
- Atatürk'ün müziğine ilişkin görüşlerini değerlendirmelerini,
- Ülkemizi ulusal ve uluslar arası müzik etkinliklerinde temsil etmelerini,
- Müzik yoluyla millî birlik ve beraberlik bilinci geliştirmelerini

amaçlamaktadır.

5.2. Temel Beceriler

Günümüz eğitim ve öğretim anlayışında bilgiyi olduğu gibi almak yerine, bilgiyi bulma, kullanma ve bilgiyi yapılandırma ön plana çıkmıştır. Beceri, öğrencilerde, öğrenme sürecinde kazanılması, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması tasarlanan kabiliyetlerdir. Bu program ortak becerileri kazandırmanın yanında, alana özgü olarak geliştirilen becerileri kazandırmayı da amaçlamaktadır. Bu beceriler aşağıda gösterilmiştir. Bu becerilere, üniteler göz önünde bulundurularak, doğrudan verilecek beceri olarak programda yer verilmektedir.

Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programında yer verilen ortak becerilerin yanında Bireysel Ses Eğitimi alanına ait alt becerilerin kazandırılması da esas amaçlardan biridir. Müzik alanında belirlenen beceriler; öğrencilerin yaşamlarında ve mesleklerinde kullanabilecekleri nitelikte belirlenmiştir. Bu beceriler, ses sistemini oluşturan organ ve bölgeleri eşzamanlı ve uyumlu kullanma, konuşmada sesini doğru, güzel ve etkili kullanma, şarkı söylemede sesini doğru, güzel ve etkili kullanma, ses gelişim (mutasyon) döneminde uygun registre geçişleri yapma, ses sağlığını koruma ve icra (yorumlama) becerisidir.

Bireysel Ses Eğitimi dersi konularının hemen hepsinde farklı düzeylerde kullanılabilen bu beceriler, kazanımların içeriğinin gerektirdiği şekilde, kazanımlara entegre edilerek verilmiştir. Bu şekli ile öğretim sürecinde kazanımın gerektirdiği beceriler kazanımla birlikte verilmelidir.

Programla ulaşılması beklenen ortak beceriler şunlardır:

- Eleştirel Düşünme
 - Yaratıcı Düşünme
 - İletişim
 - Araştırma-Sorgulama
 - Problem Çözme Becerisi
 - Bilgi Teknolojilerini Kullanma
 - Girişimcilik
 - Türkçe'yi Doğru, Etkili ve Güzel Kullanma
- (http://programlar.meb.gov.tr/program_giris/yaklasim_2.htm).

Programla ulaşılması beklenen alana özgü beceriler ise şunlardır:

Ses Sistemini Oluşturan Organ ve Bölgeleri Eşzamanlı ve Uyumlu Kullanma Becerisi

İnsan sesinin oluşumunda tüm nefesli çalgılar gibi üç temel mekanizma aktif rol oynar. Bunlar;

- Üfleyici mekanizma
- Titreştirici (Vibratör) mekanizma ve
- Yankı mekanizmasıdır.

Bu üç mekanizmanın uyumlu ve eşzamanlı çalışması, gelişmiş bir sinir sistemi ile sağlanmaktadır. Bu bağlamda, insanda ses oluşumu üç sistemin birlikte ve eşgüdüm içinde çalışmasıyla mümkündür. Bunlar;

Harekete geçiren sistem (Aktivatör): Sesin oluşumunda gerekli havayı düzenleyen organlardan oluşur ve titreşimi sağlayan sistemin kaynağıdır (Soluk borusu, akciğerler, göğüs kafesi, diyafram ile bel ve karın kasları).

Titreşen sistem (Vibratör): İlk sesin üretildiği ve ses jeneratörü gibi çalışan, gırtlakla birlikte ses tellerinin de içinde bulunduğu kas, kıkırdak ve sinirlerden oluşan organlar bütünüdür (Larenks -gırtlak).

Yankılayan sistem (Rezonatör): Sesin asıl kalitesini ve karakteristik özelliklerini ortaya çıkaran organlar bütünüdür (Soluk borusu, göğüs, gırtlak bölgesi, yutak, ağız, alt çene, damak, burun ve sinüsler).

İnsanda ses sistemini oluşturan tüm bu organ ve bölgelerin birbirleriyle uyumlu ve eşzamanlı çalışmasını sağlamak, Bireysel Ses Eğitimi dersi öğrenme sürecinde kazanılması, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması tasarlanan en önemli becerilerdendir. Bu beceri; ses oluşumundaki üç sisteme ait organ ve bölgeleri yapısal özelliklerine ve mekanizmasına uygun kullanma ile şarkı söylerken ve konuşurken kullanma alt becerilerini içerir.

Konuşmada Sesini Doğru, Güzel ve Etkili Kullanma Becerisi

Ses aynı zamanda bir iletişim aracıdır. Ses eğitiminin amaçlarından biri de bireye, eğitilmiş bir sesle güzel ve etkili bir konuşma becerisi kazandırmaktır. Bu bakımdan AGSL Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim sürecinde öğrencilerin, konuşurken ürettikleri sesi doğru

solunum, doğru fonasyon, doğru diksiyon ve artikülasyonla oluşturmaları onların yaşamlarına aktarılması tasarlanan en önemli becerilerdendir.

Öğrencilerin güzel ve etkili bir konuşma becerisi kazanmaları, gerek ses sağlığı, gerekse dile hâkimiyette büyük önem taşır. Bu beceri gerçekleştirilmek için solunum destekli ve kontrollü bir ses üretilerek, diksiyon ve artikülasyon çalışmaları yapılır. Türkçe'yi doğru, etkili ve güzel kullanma becerisi, sözlü bir müzik yapıtının da etkili ve güzel kullanılan bir dil ile seslendirilmesine önemli katkı sağlar. Bu beceri; sesi doğru, güzel ve etkili oluşturma, Türkçe'deki ünlü ve ünsüz sesleri doğru telaffuz etme, konuşmada (monotonluğu) tekdüzeliği engelleyen unsurları (vurgu ve durakları) doğru ve yerinde uygulama ile melodik konuşma alt becerilerini içerir.

Şarkı Söylemede Sesini Doğru, Güzel ve Etkili Kullanma Becerisi

Bilindiği gibi müzik şarkı söylemekle başlar ve temel kaynağı da budur. İnsanın, sesini müzik yaparken kullanmasından aldığı zevk, güzel şarkı söyleme eylemi ile gerçekleşmektedir. Bireysel ses eğitimi dersi öğrenim sürecinde öğrencilere; şarkı söylemede, doğru solunuma dayalı, doğru fonasyonla ses oluşturmaya ilişkin uygun alıştırmalar yaptırılarak, sesini, yormadan güzel, etkili, denetimli ve kontrollü bir biçimde üretme becerisi kazandırılır. Böylece sesiyle güzel ve etkili şarkı söyleme zevki yaşar. AGSL Bireysel Ses Eğitimi dersi ile öğrencilere kazandırılması, geliştirilmesi ve yaşamlarının her anına aktarılması tasarlanan bu beceri; solo şarkıyı söylerken sesini doğru, güzel ve etkili kullanma, koroda şarkı söylerken sesini doğru, güzel ve etkili kullanma, solfej yaparken sesini doğru, güzel ve etkili kullanma ve şarkıyı zevk alarak söyleme alt becerilerini içerir.

Ses gelişim (Mutasyon) döneminde uygun registre geçişleri yapma becerisi

Registre, sesin yayılma alanı, yükseklik basamaklarından her biri (tiz, orta ve pes olarak) olarak anlam taşır. İnsanda ses sistemi, sesin rezonans kazandığı farklı bölgelere göre değişik ses alanlarında (registre bölgelerinde) sesin tını kazanmasını sağlar. Bunların en çok kullanılanları göğüs ve kafa registreleridir. Müzikle ve özellikle ses eğitimi ile ilgili bireyler arasında göğüs sesi - kafa sesi olarak bilinen kavramlar ses registrelerini ifade eder.

Eğitilmiş sesin en belirgin özelliği, konuşma ve şarkı söyleme sırasında sesin registre geçişlerinin fark edilmeden gerçekleştirilmesidir. Bu amaçla, Bireysel Ses Eğitimi derslerinde öğrencilerin registre geçişlerini kendi ses yapılarına uygun, doğru ses perdesinde ve doğal olarak gerçekleştirilmelerine ilişkin doğru ve uygun alıştırmalar yaptırılır.

AGSL Öğrencileri yaş olarak ses gelişim dönemini yaşamakta olan öğrencilerdir. Aynı zamanda seslerini solfej ve koro derslerinde sürekli olarak kullanmak durumundadırlar. Bu dönemde ses sisteminde meydana gelen değişim ve gelişimden olumsuz etkilenmemek için sesi zorlamadan, yumuşak fonasyonla ve küçük ses tonu ile ses eğitimi uygulamalarına ağırlık verilir. Böylece de ses yapıları gelişirken, doğru ses üreterek kullanma alışkanlıkları kazanırlar.

Bu beceri ile öğrencilerin ses sınırları içindeki tüm tonlarda eğitilmiş seslerin en önemli özelliği olan ses bütünlüğünü oluşturmaları sağlanır. Dolayısı ile mutasyon dönemi ses özelliklerinden olan sesini kontrol edememe, sesinde bütünlük ve devamlılık sağlayamama ve sesini konuşurken ve şarkı söylerken gerektiği gibi rahat kullanamama durumu ortadan kalkar.

Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim süreciyle AGSL öğrencilerine özellikle ses gelişim dönemlerinde doğru, doğal ve uygun ses perdelerinde registre geçişleri gerçekleştirmek ve onların tüm yaşantıları boyunca seslerini olabildiğince geniş alanda kullanma becerisi kazandırmak tasarlanmaktadır. Ses registrelerini konuşurken uygun kullanma ve şarkı söylerken uygun kullanma alt becerilerini içerir.

Ses Sağlığını Koruma Becerisi

Ses eğitiminde bilinçli bir şekilde ses oluşturulması ve kullanılması, insanda ses sistem ve mekanizmasının tanınarak algılanması ile mümkündür. İletişim ve etkileşim aracı olarak yaşamın her alanında insanın sesini sürekli kullanma zorunluluğu vardır. Ses eğitiminin genel amacı bireyin ses sağlığını koruyarak sesini kullanmayı öğretmektir. Bu bağlamda AGSL bireysel ses eğitimi öğretim sürecinde öğrencilere, seslerine olumsuz etki yapan ortam ve durumlardan korunma ve bunu yaşamlarının her anında uygulama becerisi kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu beceri ile öğrencilerde, ses bozukluğuna sebep olan etkenleri tanıyabilme ve bu etkenlerden kaçınma bilinci geliştirilir.

Bu beceri, sesini kullanırken sağlığını koruma (doğru ses üretilip kullanarak) ve sesine doğrudan doğruya zarar vermesi olası durum ve ortamlardan korunma becerisi olarak iki alt beceriyi içerir.

İcra (Yorumlama) Becerisi

Ses eğitimi, her tür şarkıyı güzel ve etkili söyleyebilmek için gereken davranışları kazandırmayı amaçlar. Her müzik türü ve dönemi bir diğerinden farklı müziksel özelliklere ve üsluba sahiptir. Güzel şarkı söylemek; şarkıyı tür, dönem, üslup ve karakter özelliklerine uygun seslendirebilmektir. Bu durum ise kazanılan müzik tarihi bilincinin gelişmesi ve sesi doğru kullanmakla mümkündür.

Örneğin; tür olarak, okul şarkılarının, marşların ve opera arylarının seslendirilme biçimleri ve teknikleri ne kadar farklı ise klasik döneme ait bir opera aryası ile romantik döneme ait bir ariyanın seslendirilmesi de önemli ölçüde farklıdır. Eserin yorumu bu farklılıklardan kaynaklanmaktadır.

Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim sürecinde AGSL öğrencilerine, aldıkları müzik eğitimi tür ve düzeyine, yaşlarına ve kazandıkları ses eğitimi teknik düzeylerine uygun olarak seçilen eserleri, tür, dönem, üslup ve eserin karakterine uygun olarak seslendirme becerisi kazandırılmak amaçlanmaktadır. Bu beceri, okul şarkılarını yorumlama, marşları yorumlama, piyano eşlikli halk türkülerini yorumlama ve lied yorumlama alt becerilerini içerir.

5.3. Değerler ve Tutumlar

Değer, toplumun varlığını, işleyişini, devamını sağlamak ve sürdürmek için doğru ve gerekli olduğu kabul edilen ortak düşünce, ahlaki ilke ve inançlardır. Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programının diğer önemli unsurunu da tutumlar ve değerler oluşturmaktadır. Program eğitim, öğretim sürecinde aşağıdaki değerleri de kazandırmayı önemsemektedir:

- Dayanışma
- Hoşgörü
- Sevgi

- Saygı
- Duyarlılık
- Vatanseverlik
- Barış
- Estetik
- Sorumluluk
- Azim
- Disiplin
- Statü
- Özgüven
- Motivasyon

5.4. Üniteler

Ünite; birbiri ile ilişkili beceri, tema, kavram ve değerlerin bir bütün olarak görülebildiği, öğrenmeyi organize eden yapıdır. Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programı “ünite” adı altında organize edilmiş yapılardan oluşmaktadır. Üniteler, programda öngörülen bilgi, beceri, kavram, değerler ve tutumların sistematik bir şekilde ilişkilendirildiği konu alanlarından oluşmaktadır. Bu anlamda ünitelere ilişkin program tablosu, kazanımları, örnek etkinlikleri ve gerekli açıklamaların yapılacağı sütunları içeren üç ana bölümden oluşturulmuştur. Programda içeriği belirleyen genel çerçeve, müzik eğitiminin içerik ve amaçlarına uygun bir şekilde organize edilmiştir. Ünitelerde sınıf düzeyine göre belirlenen kazanımlar ardışık ve bir bütün oluşturacak şekilde düzenlenmiştir.

Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programı, üç ünite çerçevesinde yapılandırılmıştır.

ÜNİTE 1: SESİN OLUŞUMU VE İNSAN SESİ

Sesi oluşturan öğeler, insanda ses sistemi ve sesin oluşumunda rol oynayan organlar tanıtılır ve sesin oluşumundaki görevleri açısından sorgulanır. Ses eğitiminin diğer ses eğitimi türleriyle farklı ve ortak noktaları belirlenerek bireysel ses eğitiminin müzik eğitimindeki yeri saptanır.

Öğrenciler, sesin oluşumunu sağlayan organların mutasyon dönemindeki değişim, gelişim ve işleyişine ilişkin bilgilendirilir. Bu süreçte yaşadıkları değişimi sorgulamaları sağlanır. Ses eğitiminde önemli noktalardan biri de bireyin ses sağlığını koruyarak sesini kullanmayı öğrenmesidir. Bu açıdan bireysel ses eğitiminde öğrencilere, seslerine olumsuz etki yapan ortam ve durumlardan korunma ve bunu yaşamlarının her anında uygulama bilinci kazandırılması amaçlanmaktadır.

ÜNİTE 2: SES EĞİTİMİ

Sesini kullanırken vücudun doğru duruş, solunum, fonasyon, rezonans, diksiyon, artikülasyon ve entonasyona yönelik uygulamalar yapılır. Bu uygulamaları gerçekleştirmenin amacı, ses eğitiminin temel davranışları olan doğru duruş, doğru solunum, doğru fonasyon, doğru rezonans ve doğru artikülasyonun eşgüdüm (koordinasyon) içinde çalışmasıdır.

Eğitilmiş sesin en belirgin özelliği, konuşma ve şarkı söyleme sırasında sesin registre geçişlerinin fark edilmeden gerçekleştirilmesidir. Bu amaçla, Bireysel Ses Eğitimi dersinde öğrencilerin seslerinde olabilecek geçiş sorununu gidermeye yönelik kendi ses yapılarına

uygun, doğru ses perdesinde gerçekleştirmelerine ilişkin alıştırmaların yapılması gerekmektedir. Bu üniteyle öğrencilerin, sesini kullanırken (konuşmada ve şarkı söylemede) anatomik yapı özelliklerine göre doğru ve uygun registre geçişleri (ses bölgeleri) oluşturmaları beklenmektedir.

ÜNİTE 3: REPERTUVAR

Bu üniteyle Bireysel Ses Eğitimi dersinin her tür şarkıyı güzel ve etkili söyleyebilmek için gereken davranışları kazandırmayı amaçladığı fikrinden yola çıkarak öğrencilerin, okul şarkılarını, marşları, piyano eşlikli halk türkülerini tür, dönem, üslup ve karakter özelliklerine uygun olarak seslendirmeleri gerçekleştirilecektir.

6. ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ

Hayat boyu öğrenen, edindiği bilgi ve beceriyi hayata geçiren fertlerin yetiştirilmesinde öğretim yöntem ve teknikleri de büyük önem taşımaktadır. Çağın gerektirdiği donanımlara uygun hedefler belirlenmiş olsa bile bu hedefleri tamamen geleneksel yöntemlerle gerçekleştirmek mümkün değildir. Öğrenme süreçlerinde öğrencilerin düşünmelerini, araştırmalarını, sorun çözmelerini ve edindikleri bilgi ve beceriyi yeniden yapılandırıp hayata geçirmelerini destekleyen yöntem ve teknikler işe koşulmalıdır.

Öğrenci merkezli öğrenme ortamlarında öğretmenin rolünün sınıflardaki geleneksel rolünden farkı; kendi kararlarını uygulamak yerine öğrencilere yol göstermek, önerilerde bulunmak, gerekli durumlarda açıklama yapmak, fikir vermek, rehber olmak ve onların gelişimlerini gözlemektir. Örneğin, öğretmen hangi öğretimsel işin yapılacağı ya da hangi kaynağa bakılacağı konusunda fikri olmayan öğrenciye çeşitli işler ya da kaynaklar önerebilir. Öğrencinin gelişmesinde sorunlarla karşılaşıldığında önlem almak da öğretmenin sorumluluğundadır. Burada söz konusu olan öğretmenin öğrenciye kendi kararlarını kabul ettirmesi, onun öğrenmesi ile ilgili kararları onun yerine almamasıdır. Öğretmen bilgi aktarıcı, karar verici olmak yerine öğrencilerin öğrenme sürecine etkin katılımını sağlayarak, öğrenmeyi kolaylaştırmalıdır. Bilgi ile öğrenci arasında arabuluculuk rolünü üstlenmelidir.

Tablo: Öğretmen ve Öğrenci Merkezli Eğitimin Karşılaştırılması

	Öğretmen Merkezli	Öğrenci Merkezli
<i>Sınıfta etkinlik</i>	Öğretici	Etkileşimli
<i>Öğretmenin rolü</i>	Bilgi verici, daima uzman	Katılımcı, bazen öğrenci
<i>Öğrencinin rolü</i>	Dinleyici, daima öğrenci	Katılımcı, bazen uzman
<i>Ders ağırlığı</i>	Bilgiler	İlişkiler
<i>Bilgi kazanımı</i>	Hatırlama ve ezber bilginin birikmesi	Sorgulama ve buluş, bilgilerin yeni bilgilere dönüşümü
<i>Başarı göstergesi</i>	Miktar	Kalite
<i>Ölçme</i>	Normlara göre	Ölçütlere göre
<i>Teknoloji kullanımı</i>	Tekrar ve uygulama	İletişim, katılım, bilgiye erişim

(Kaynak: Dwyer, 1994)

<http://www.cndp.fr/collecie/pdf/clasbran.pdf>

Öğrenci merkezli eğitim için yöntem ve tekniklerin belirlenmesi ve bunun sınıfta uygulanması, planlamanın en önemli bölümlerindedir. Öğrenci özellikleri doğru belirlendiğinde ve planlama aşamasına katılımı sağlandığında hedeflere ulaşmak daha kolay olacaktır. Öğrenci merkezli eğitim için benimsenen ilkeler, değerler ve hedefler yöntem teknik ve stratejilerin belirlenmesinde temel oluşturmaktadır. Bu teknik, bir öğretme yöntemini uygulamaya koyma biçimi, ya da sınıf içinde yapılan işlemlerin bütün olarak tanımlanabilir. Yöntem ve tekniklerin belirlenmesinde etkili olan bazı faktörler vardır. Bunlar: Ulaşılabilecek hedefler, öğretmenin yöntem konusundaki becerisi, içeriğin yapısı, süre, maliyet, kullanım kolaylığı, öğrenci sayısı, derslik ve büyüklüğü, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyi vb. olarak sıralanabilir (Öğrenci Merkezli Eğitim Uygulama Modeli, 2004).

Çağdaş yöntemlerde öğrenci; öğrenme sürecine aktif olarak katılmaktadır. Burada öğretmenin rolü; öğrencinin öğrenmesinin kolaylaştırmak için ona rehberlik etmek, öğrencinin öğrenim sürecine katılımını sağlamak için gerekli önlemleri almak ve öğrenciyi sürekli güdülemektir. Öğretmenin ana görevi, öğrenme kaynağı ile öğrencinin doğrudan etkileşimini sağlamak ve gereksinim duyduğunda ona rehberlik etmektir. Bunun nedeni, öğretmenin öğrenciye ne sunduğundan çok öğrencinin ne yaptığı görüşünün benimsenmesidir.

Programda verilen etkinlikler birer öneri niteliğindedir. Öğretmen, bu etkinlikleri aynen kullanabilir veya ekleme ve çıkarmalar yapabilir. Bunun dışında başka etkinlikler de geliştirebilir. Etkinlikler, öğrenci merkezli ve öğrenme sürecinde öğrencinin etkin bir rol üstlenmesini sağlayacak şekilde düzenlenmelidir. Örneğin, öğrencinin sınıfta arkadaşlarıyla tartışarak, görüşlerini açıklayarak, sorgulayarak, başka arkadaşlarına aktararak öğrenme sürecine etkin olarak katılmasını amaçlamalıdır. Öğrencilerin birbirleriyle ve öğretmenlerle karşılıklı iletişime ve etkileşime girmelerini, birbirlerine açık uçlu ve anlamlı sorular sormalarını, araştırma yapmalarını sağlayıcı etkinliklere yer verilmelidir.

7. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme ve değerlendirme, eğitim ve öğretimin ayrılmaz bir parçasıdır. Eğitim sürecinde programların istenilen başarıyı gösterip göstermediği, öğrencilerden beklenen bilgi, beceri ve tutumların gelişip gelişmediği, ölçme ve değerlendirme yoluyla tespit edilir. Ölçme ve değerlendirme ile eğitim ve öğretim sürecinin sürekli izlenmesi her aşamada ortaya çıkan sorunları tespit ve düzenleme imkânı verir.

Ölçme: Nesnelere, olgularda ya da bireylerde bulunduğu düşünülen özelliklerin gözlemlenip gözlem sonuçlarının sayılarla veya başka sembollerle gösterilmesidir (Turgut, 1987; Yıldırım, 1999). Ölçme, öğrencilerin neleri bildikleri, neleri yapabildikleri hakkında bilgi toplamak olarak da tanımlanabilir.

Değerlendirme: Gözlem sonuçlarının bir ölçütle veya ölçütler takımıyla kıyaslanıp bir karara varılması işidir (Baykul, 1999; Yıldırım, 1999).

En genel anlamı ile ölçme, bir nesneye ilişkin gözlemlerin sayı ve sembollerle ifade edilmesi, değerlendirme ise ölçme sonuçlarını bir ölçüte vurarak, ölçülen nitelik hakkında bir değer yargısına varma sürecidir.

Ölçme ve değerlendirme, öğretme ve öğrenmenin etkililiğini belirlemek amacı ile yapılan, eğitimle ilgili verilerin toplanmasını ve yorumlanmasını içeren çok adımlı, sistematik bir süreçtir. Ölçme ve değerlendirmenin amaçları genel olarak şu şekilde sıralanabilir:

- Öğrenci başarısını gözlemlemek
- Okulun başarısını gözlemlemek
- Anne-babalara bilgi verebilmek
- Öğrenciler için sınıf geçme ve mezuniyet konularında karar verebilmek
- Öğretim sürecinin verimliliği hakkında yorumlar yapabilmek

Programda, değerlendirme ile sadece öğrenme ürününü değil, öğrencilerin öğrenme süreçleri de izlenir ve bu süreç değerlendirilerek gerektiğinde kullanılan sınıf etkinlikleri değiştirilir. Ölçme ve değerlendirme öğrencinin gerçek yaşamla kendi bilgileri arasında ilişki kurmasını ve karşılaştığı problemlere farklı çözüm yolları üretebilmesini gerektirir.

Öğretmenlerin, öğrencilerin başarısını değerlendirmede birkaç yöntemi birlikte kullanması gerekir. Bu durum her öğrenciye ne bildiğini gösterme konusunda bir şans tanır. Öğretmenin de birkaç aracı birlikte kullanarak öğrencinin ne bildiğini ve ne yapacağını bilmesi bu konuda kendine daha fazla güven duymasını sağlayabilir. Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programında değerlendirme ile sadece öğrenme ürününü değil, öğrencilerin öğrenme süreçleri de izlenir ve bu süreç değerlendirilerek gerektiğinde kullanılan sınıf etkinlikleri değiştirilir. Hazırlanmış olan programda değerlendirme, öğrencilerin neyi bilmediğini değil, ne bildiklerini belirlemeye yarayan bir araçtır. Bu amaçla öğretmenler programda yer alan gözlem, görüşme, performans ödevleri, öz değerlendirme formları, projeler, posterler vb. araç ve yöntemleri kullanarak öğrencilerin bilgiyi nasıl yapılandırıldığını ve üst zihinsel becerilerinin ne kadar geliştiğini öğrenim süreci içinde değerlendirirler.

Bireysel Ses Eğitimi dersi için yapılacak değerlendirme etkinliklerinde, öğrencilerin programın tüm boyutlarında sağladığı gelişme ve başarı ölçülmeye ve kaydedilmeye çalışılır. Öğretmenler, öğrencilerin programla ilgili bilgi, beceri, değer ve tutumlara yönelik eksiklerini belirlerken, bireysel gelişimlerini izlerken, karşılaştıkları zorlukları tanımlarken, öğrencileri öğrenmeye ve becerilerini geliştirmeye özendirirken değerlendirme yaparlar. Böylece, değerlendirme öğrencilerin eğitiminde geliştirici bir rol oynar. Öğrencilerin öğrenmesi ve gelişimiyle ilgili elde edilen bilgiler, öğretmenler tarafından kullanılabilmesi gibi öğrencinin kendini değerlendirmesine ve kişisel hedefler belirlemesine de yardım eder.

Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programı, yaratıcı ve eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme, araştırma, girişimcilik gibi ortak becerilerin yanında, ses sistemini oluşturan organ ve bölgeleri eşzamanlı ve uyumlu kullanma, konuşmada sesini doğru, güzel ve etkili kullanma, şarkı söylemede sesini doğru, güzel ve etkili kullanma, ses gelişim (mutasyon) döneminde uygun registre geçişleri yapma, ses sağlığını koruma ve icra (yorumlama) becerisi gibi becerileri geliştirmesi bakımından öğrencinin eğitimine önemli katkılar sağlayacaktır. Bu amaçla, geliştirilen Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programında, eğitim-öğretim sürecini destekleyici nitelikte çeşitli ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerine yer verilmiştir.

Öğretmenler programda verilen ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerini ya da bunlardan esinlenerek ünitelerdeki kazanımlara uygun ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemleri geliştirerek kullanabilirler. Örneğin, derslerin işleniş sürecinde öğrencilerin

yapılan etkinliklere katılma düzeylerini belirlemede gözlem formlarından, grup etkinliklerine katılmalarını belirlemede grup değerlendirme formlarından ya da üniteler sonunda öğrencilerin hangi becerilere sahip olduklarını kendilerinin belirleyebilmeleri için öz değerlendirme formlarından yararlanabilir. Öğretmenlerin etkinliklere yönelik olarak kullanacağı değerlendirme araç ve yöntemleri öğrencilerin gelişimlerini değerlendirmelerinde ve alacakları kararlarda önemli ipuçları verecektir.

8. BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTELER VE SÜRELERİ

Üniteler	Kazanım Sayıları	Süre/Ders Saati	Oranı (%)
SESİN OLUŞUMU VE İNSAN SESİ	9	4	12
SES EĞİTİMİ	23	16	44
REPERTUVAR	4	16	44
Toplam	36	36	100

BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ ÜNİTELER VE AÇILIMLARI

ÜNİTE 1: SESİN OLUŞUMU VE İNSAN SESİ

1. Sesin Ögeleri
2. Sesin Oluşumunda Rol Oynayan Organlar
3. İnsan Sesinin Müzik Eğitimindeki Önemi
4. Ses Türleri
5. Mutasyon Döneminde Sesin Değişim, Gelişim ve İşleyiş Özellikleri
6. Ses Bozukluğuna Sebep Olan Etkenler

ÜNİTE 2: SES EĞİTİMİ

1. Duruş
2. Solunum ve Geliştirici Çalışmalar
3. İç ve Dış Yumuşama Etkileri ve İlgili Çalışmalar
4. Diksiyon ve İlgili Çalışmalar
5. Artikülasyon ve İlgili Çalışmalar
6. Entonasyon ve İlgili Çalışmalar
7. Rezonans ve İlgili Çalışmalar

8. Registre ve İlgili Çalışmalar
9. Legato, Staccato ve İlgili Çalışmalar
10. Vibrato ve İlgili Çalışmalar
11. Crescendo, Decrescendo ve İlgili Çalışmalar
12. İnici ve Çıkıcı Dizi ve Aralık Çalışmaları
13. Nüans

ÜNİTE 3: REPERTUVAR

1. Okul Şarkıları
2. Halk Türküleri
3. Marşlar
4. Kanonlar
5. Çok Sesli Eserler
6. Ses Etütleri (Concone, Panofka, Vaccai vb.)

9. ORTAÖĞRETİM ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSELERİ BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ KİTAP FORMA SAYILARI

SINIFI	A4	B5
12	5-7	7-9

10. PROGRAMDA KULLANILAN SEMBOLLER

 Sınıf-okul içi etkinlik	Bu sembol, ilgili etkinliklerin (grup çalışması, çalışma kâğıdı doldurma, görsel materyal okuma, sanal alan gezisi, slayt/film izleme, dinleti, çalgı çalma, eser okuma, eser çözümlene vb.) sınıf içinde yapılacağını gösterir.
 Okul dışı etkinlik	Bu sembol, ilgili etkinliklerin (araştırma, grup çalışması, proje çalışmaları, konser/sergi vb. etkinlikleri) tamamının veya bazı aşamalarının ev, kütüphane ve konuyla ilgili kurum ve kuruluşlarda yapılabileceğini gösterir.
[!] Uyarı	Bu sembol, ilgili üniteye doğrudan verilecek beceri ve değer ifadelerini, işlenecek konuların sınırlarını, kullanılması önerilen araç-gereç ve dikkat edilmesi gereken noktaları gösterir.
 İnceleme gezisi	Bu sembol, ilgili etkinliklerin okul dışında inceleme ve araştırma gezileriyle yapılabileceğini gösterir.
 Ders içi ilişkilendirme	Bu sembol, ilgili kazanım(lar)la/üniteyle ilişkilendirilebilecek diğer dersleri gösterir.
 Diğer derslerle ilişkilendirme	Bu sembol, ilgili üniteyle iş birliği yapılabilecek diğer derslerin adını gösterir.
 Ölçme ve değerlendirme	Bu sembol, eğitim öğretim sürecinde yapılabilecek ölçme ve değerlendirme etkinliklerini göstermektedir. Belirtilen ölçme ve değerlendirme etkinlikleri öneri niteliğindedir.

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
SESİN OLUŞUMU VE İNSAN SESİ	<p>Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sesi oluşturan öğeleri fark eder. 2. İnsanda ses sistemini (harekete geçiren, titreşen ve yankılanan sistemleri) tanıır. 3. Sesin oluşumunda rol oynayan organları tanıır. 4. Bu organların sesin oluşumundaki rollerini sorgular. 5. Ses eğitiminin müzik eğitimindeki yerini belirler. 6. Ses türlerini ayırt eder. 	<p> Sınıf ortamında meydana gelen bir sesin nasıl oluştuğuna dikkat çekmek amacıyla her hangi bir kaynaktan ses elde edilir. Sesin; ses kaynağı, titreşim, hava, işitme organı aracılığıyla oluştuğuna vurgu yapılarak insanda ses sisteminin oluşumu açıklanır (1. ve 2. kazanımlar).</p> <p> İnsan ses sistemini oluşturan basit bir şema hazırlanır. Şema üzerinde sesin oluşumunda rol oynayan organlar bu organların rolleri belirlenir (2 - 4. kazanımlar).</p> <p> / Öğrenciler, müzik eğitiminde ses eğitiminin yerini saptamaya yönelik araştırmaya yönlendirilir (5. kazanım).</p> <p> CD/VCD/DVD'den farklı ses türlerini içeren görsel sunum yapılarak (soprano, alto, tenor, bas vb.) ses türlerini ayırt etmeleri beklenir (6. kazanım).</p>	<p>[!] Öğrenciler dersin amacı kapsamında ses eğitimi türleri (şarkı söyleme, şan, konuşma eğitimi, toplu ses eğitimi) konusunda bilgilendirilir.</p> <p> 1. kazanım için Fizik öğretmeni ile işbirliği yapılarak öğrenciler, sesi oluşturan öğeler hakkında bilgilendirilir</p> <p> Biyoloji ders öğretmeniyle işbirliğine gidilerek, öğrenciler insanda ses istemi hakkında bilgilendirilir (3. ve 4. kazanımlar).</p> <p>[!] Sesin işleyiş özellikleri konusuna vurgu yapılır.</p> <p>[!] Öğrencilere, seslerinin oluşumu sırasında ses sistemini fark etmelerine ilişkin uyarı yapılır (4. kazanım)</p> <p>[!] Sahnelenen bir operaya gitmeleri ve eserde yer alan ses grupları ve eser ile ilgili gözlem yapmaları ve rapor hazırlamaları istenebilir.</p> <p>[!] Öğrenciler, ses türlerini temsil eden öncü sanatçıların hayat öykülerini izlemeye teşvik edilir.</p>

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
SESİN OLUŞUMU VE İNSAN SESİ	<p>7. Ses oluşumunu sağlayan organların mutasyon dönemindeki değişim, gelişim ve işleyişine bağlı olarak sesteki değişimi fark eder.</p> <p>8. Ses bozukluğuna neden olan etkenleri tanıır.</p> <p>9. Ses bozukluğuna neden olan etkenlerden kaçınır.</p>	<p> Öğrencilerin sesindeki değişimlere ilişkin görüşleri alınır. Bu değişimin kaynağının mutasyonla bağlantısı kurularak tartışılır (7. kazanım).</p> <p> / Öğrenciler, ses bozukluğuna sebep olan etkenleri araştırmaya yönlendirilir. Araştırma sonucunda elde ettiği verileri kendi yaşamları ile ilişkilendirmeleri istenir (8. ve 9. kazanımlar).</p> <p> / Öğrenciler, ses bozukluğuna sebep olan etkenleri araştırmaya yönlendirilir. Öğrenciler on ikişerlik iki gruba ayrılır. Gruplardan birinin araştırma sonuçlarına göre elde ettikleri verilerden hareketle ses bozukluğuna neden olan etkenlere yönelik anket oluşturmaları sağlanır. Öğrenciler hazırladıkları anketi diğer gruba uygular. Anket sonuçları üzerinde tartışma ortamı açılır (8. ve 9. kazanımlar).</p>	<p>[!] Ses bozukluğuna neden olan etkenler ile bunlardan korunma yolları hakkında ses tedavi uzmanlarından (foniatrist) yararlanılabilir.</p> <p>[!] Bu dönemde seste karşılaşılan olumsuz durumlara dikkat çekilir.</p> <p>[!] Oluşturulan anketin uygulanması aşamasında öğrenciler uygun bir sınıf ortamında toplanır. Anket uygulanarak sonuçları değerlendirilir.</p> <p>[!] Anket, sınıfı üç gruba ayırarak (hazırlayan, uygulayan ve değerlendiren) okul çapında da uygulanabilir.</p> <p>[!] Bu ünite ile öğrencilerin dayanışma, hoşgörü, sevgi, saygı, sorumluluk ve disiplin değerlerine ulaşması beklenir.</p> <p>[!] Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, ses sağlığını koruma becerisi kazanması beklenir.</p> <p> Bu ünite ile ilgili olarak ölçme ve değerlendirme çalışmalarında, sözlü sunum, görüşme ve öğrenci gözlem formundan yararlanılabilir.</p>

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
SES EĞİTİMİ	<p>Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> Sesini kullanırken vücudun doğru duruş pozisyonunu uygular. Sesi çıkarmak için gerekli havayı düzenleyen organları hatırlar. Konuşurken ve şarkı söylerken solunumunu denetlemeyi fark eder. Doğru solunum çalışmaları (diyafram, yan bel kasları ve akciğer alt uçları) yapar. Dış yumuşamanın (vücut yumuşaklığı) ses üretimi üzerindeki etkisini fark eder. Dış yumuşama alıştırmaları yapar. İç yumuşamanın ses üretimi üzerindeki etkisini fark eder. İç yumuşama alıştırmaları yapar. Sesini oluştururken (Fonasyon sırasında) gırtlak hareketlerini ve çalışmasını fark eder. Sesini soluk- ses bağlantılı olarak oluşturmayı fark ederek kullanır. 	<p> Görsel öğelerle ilişkilendirilerek doğru duruş çalışmaları yapılır (1. kazanım).</p> <p> Solunum organlarının çalışmaları hatırlatılarak, ses eğitiminde doğru solunum uygulamaları yaptırılır (2. ve 4. kazanımlar).</p> <p> Doğru solunuma dayalı doğru ses üretme çalışmaları yapılır (3. ve 4. kazanımlar).</p> <p> Solunumunu denetleyerek, tek ses üzerinde çeşitli hecelerle (na-ne ni-no-nu-ma-me... v.b) ve belirli vuruş sayılarında doğru ses üretme alıştırmaları yaptırılır (3, 4. ve 9. kazanım).</p> <p> Dış yumuşamayı sağlamak amacıyla dairesel boyun ve omuz hareketleri, esneme taklidi, gevşeme vb. bedensel hareketler yaptırılır (5 ve 6. kazanımlar).</p> <p> Öğrencilerin kendilerini mutlu ve huzurlu hissettikleri bir anı hayal etmeleri istenir. İç yumuşamayla sesine odaklanma arasında ilişki kurulur (7. ve 8. kazanımlar).</p> <p> İç ve dış yumuşamayı koruyarak doğru solunum ve yumuşak atakla soluk- ses bağlantılı çalışmalar yaptırılır (9. ve 10. kazanımlar).</p>	<p> Bu ünite kapsamında yapılacak tüm çalışmalar (öncesinde) sırasında, insanda ses sistemi ile hareketlerine ilişkin bilgiler öğrencilere hatırlatılarak, tekrar tekrar doğru solunum ve doğru fonasyon çalışmaları yaptırılır.</p> <p>[!] Öğrencilerin müzik cümleleri ve eserlere yönelik seslendirmeleri kayıt edilir. İlerleyen zamanlarda daha önceki kayıtlar dinletilerek gelişmeleri fark ettirilmelidir.</p> <p>[!] 1. ve 6. kazanımlar ayna karşısında gerçekleştirilmelidir.</p> <p> 10. kazanım, çalışmalarda 1, 3, 4, 5, 6 ve 9, kazanımlarla ilişkilendirilir.</p> <p> <i>Alıştırma ve eser kapsamında yapılan tüm çalışmalarda 1-22. kazanımlar göz önünde bulundurulur.</i></p> <p> Bir önceki ünite de sesin oluşumunu anlatan bilgilerden yararlanır (2. kazanım).</p> <p>[!] İç yumuşamanın, kişinin düşünce yoluyla sinir sistemini rahatlatması olduğuna dikkat çekilir.</p> <p>[!] Öğrencilerin bireysel yapı özellikleri ile ses gelişim-değişim (mutasyon) özellikleri dikkatle izlenir, buna uygun doğru ses alıştırmaları ve şarkılar seçilir.</p>

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
SES EĞİTİMİ	<p>11. Rezonans bölgelerini tanıır.</p> <p>12. Sesini oluştururken doğru rezonans bölgelerini kullanmayı fark eder</p> <p>13. Rezonans bölgelerine yönelik ses alıştırmaları yapar.</p> <p>14. Diksiyon geliştirici alıştırmalar yapar.</p> <p>15. Artikülasyonu geliştirici alıştırmalar yapar.</p> <p>16. Sesini şarkıda ve konuşmada kullanırken sözleri doğru artikülasyonla oluşturmaya özen gösterir.</p>	<p> Rezonans bölgeleri ile işlevleri, görsel kaynaklardan tanıtılarak bu bölgeleri kendi beden yapılarında göstermeleri ve sesi rezonans bölgelerinden geçirirken hissettiklerini paylaşmaları istenir (11. ve 12. kazanımlar).</p> <p> Sesin yerine oturması ve rezonansın sağlanması için kapalı ağızla orta seslerde ses egzersizleri yapılır (13. kazanım).</p> <p> Bir sanatçının hayat hikâyesini konu alan bir paragraf okutularak diksiyonuna dikkat edilir. Diksiyona yönelik çene, dudak ve dil geliştirici alıştırmalar yapılır (14. kazanım).</p> <p> Artikülasyonu geliştirmeye yönelik olarak ünlü ve ünsüzlerle alıştırmalar yapılır (15. kazanım).</p> <p> Tekerlemeleri akıcı biçimde söyleme ve hızlı tempodaki şarkıların sözlerini doğru boğumlama çalışmaları yapılır (16. kazanım).</p>	<p>[!] Diksiyon, artikülasyon ve entonasyon çalışmalarını Düzeyine uygun bir okul şarkısı/ marş/ halk türküsü/ üzerinde uygulamaları sağlanır.</p> <p>[!] Öğrencilerde, varsa dil kusurlarının giderilmesi ile ilgili çalışmalar yapılır.</p> <p>[!] Diksiyon, artikülasyon ve entonasyon kavramları yeri geldikçe örneklerle açıklanır.</p> <p>[!] Kapalı ağızla seslerde M ve N ünsüzleriyle yapılan tınlama çalışmalarında fazla ses vermeden hafifçe tınlamaya özen gösterilir. Bu şekilde, ağız ve burun boşluklarında oluşan ve skala yükseldikçe alın boşluğuna geçen bir titreyiş hissedilir. Bu çalışma sesin rezonans boşluklarına sağlıklı bir şekilde gönderilmesini sağlar (13. kazanım)</p> <p>[!] Konuşma çalışmalarında atasözleri ve şiirlerden de yararlanılabilir (14. ve 15. kazanımlar).</p> <p> Türkçe dersi öğretmeniyile ortak çalışma yapılabilir (14. ve 15. kazanımlar).</p> <p>[!] Öncelikle konuşma ve ses bütünlüğünü etkileyen (o, e, i) ünlüleri üzerinde çalışmalar yapılabilir. Ünlülerle birleşecek ünsüzlerin de sesi öne getirici ve tınlamayı kolaylaştırıcı ünsüzler olmasına özen göstermelidir (f, v, s, d, m, b) gibi (15. kazanım).</p>

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
SES EĞİTİMİ	<p>17. Entonasyon geliştirici alıştırmalar yapar.</p> <p>18. Registre bölgelerini bedeninde hisseder.</p> <p>19. Sesini kullanırken (konuşmada ve şarkı söylemede) anatomik yapı özelliklerine göre doğru ve uygun Registre geçişleri (ses bölgeleri) oluşturur.</p> <p>20. Legato ve staccato söylemeyi geliştiren ses alıştırmalar yapar.</p> <p>21. Vibrato yapmayı geliştiren ses alıştırmalar yapar.</p> <p>22. Crescendo-decrescendo alıştırmalar yapar.</p>	<p> Majör gamın ilk üç sesi üzerinde ünlü ve ünsüz hecelerle kromatik ses çalışması yapılır (17. kazanım).</p> <p> Ses kırılmalarını ve geçiş sorununu önlemek üzere bir Registreden diğerine ‘crescendo’ ve ‘decrescendo’ alıştırmaları yapılır (18, 19. ve 22. kazanımlar).</p> <p> Legato, staccato, vibrato, crescendo ve decrescendo örneklerini içeren eserler dinletilir. Dinledikleri örnekler doğrultusunda öğretmen tarafından belirlenen eserler seslendirilir (20-22. kazanımlar).</p>	<p>[!] Çalışma yapılırken tonlar birbirine çok bağlı olmalıdır ve herhangi bir tonun üzerinde pürüzlenme, zorlanma olur veya ses iyi tınlamazsa geriye dönülerek aynı egzersiz yarım veya bir ton aşağıdan tekrar denemelidir. Çalışma “u” ünlüyle başlanıp ardından diğer ünlü ünsüzlerle uygulanabilir. Egzersizi kolaylaştırmak için M, N veya S gibi tınlayan ünsüz harflerden faydalanılır (17. kazanım).</p> <p>[!] Geçiş tonu sorununa; pes, orta ve tiz ses Registrelere birbirleri ile kaynaştığı yerlerde rastlanabilir. Bu nedenle öğretmen, öğrencisinin her tonunu tekrar tekrar çeşitli ünlülerle denemelidir (18. ve 19. kazanımlar).</p> <p>Registre değişikliğinin gerçekleşeceği notaların önceden belirlenmesi, öğrencinin o seslerle karşılaştığında bir gerilim duymasına yol açabilir. Bu nedenle geçişleri öğrenciye hissettirmeden yaptırmak eğitimin ileriki basamakları için faydalı olacaktır (18. ve 19. kazanımlar).</p> <p>[!] 19 -22. kazanımlar için ses tekniğini geliştirici inici ve çıkıcı ses dizileri ve aralık çalışmaları yapılır.</p>

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
SES EĞİTİMİ	23. Küçük müzik cümleleri ve eser üzerinde nüans alıştırmaları yapar.	<p> Farklı nüans örneklerini içeren müzik cümleleri ve eserler dinletilir. Nüansları uygulayacağı eserler seslendirilir (23. kazanım).</p> <p> Dinlediği eserin nüanslarını verilen bir nota örneği üzerinde yerleştirmesi istenir (23. kazanım).</p> <p> Ses eğitimi kapsamında edindiği kazanımları destekleyecek nitelikte opera/müzikal etkinliğe gidilir (1-23. kazanımlar).</p>	<p>[!] Küçük bir müzik cümlesi, önce mf söylenmeli sonra aynı teknik mp' ye dönüştürülmelidir. Ardından sesin soluktan kopmamasına özen göstererek mp' den veya mf' den mp' ye geçişler ve uygulamalar denenmelidir. Çalışmalar ilerledikçe çeşitli nüanslar uygulanabilir (23. kazanım).</p> <p>[!] Seçilen bu çalışmaların amacı sesi doğru kullanma alışkanlığı kazandırmak ve korunmasını öğretmek olduğu unutulmamalıdır.</p> <p>[!] Ses çalışmaları ve repertuvar çalışmaları piyano eşliğinde yapılacaktır.</p> <p>[!] Küçük müzik ve konuşma cümlelerini, ses eğitiminde temel davranışlar olan doğru duruş, doğru solunum, doğru fonasyon, doğru rezonans ve doğru artikülasyonu eşgüdüm (koordinasyon) içinde gerçekleştirerek seslendirilir.</p> <p>[!] Bu ünite ile öğrencilerin dayanışma, hoşgörü, sevgi, saygı, duyarlılık, vatanseverlik, barış, estetik, sorumluluk, azim, disiplin, statü, özgüven, motivasyon değerlerine ulaşması beklenir.</p> <p>[!] Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, ses sistemini oluşturan organ ve bölgeleri eşzamanlı ve uyumlu kullanma, konuşmada sesini doğru, güzel ve etkili kullanma, şarkı söylemede sesini doğru, güzel ve etkili kullanma, ses gelişim (mutasyon) döneminde uygun Registre geçişleri yapma, ses sağlığını koruma ve icra (yorumlama) becerisi kazanması beklenir.</p> <p> Bu ünite ile ilgili olarak ölçme ve değerlendirme çalışmalarında, öz değerlendirme, öğrenci gözlem, akran değerlendirme ve performans değerlendirme formundan yararlanılabilir.</p>

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
REPERTUVAR	<p>Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> Düzeyine uygun, okul şarkıları ve halk türkülerini seslendirir. Düzeyine uygun, kanon, iki sesli, üç sesli ve dört sesli eserleri küçük vokal grupları ile seslendirir. 	<p> Seslendirilecek olan türkünün hikâyesi okunur. Türkü, hikâyedeki anlatımı ortaya koyabilecek nitelikte seslendirilir (1. kazanım).</p> <p> Görsel-işitsel sunu yoluyla değişik türdeki eserlerin seslendirilişindeki farklılıkları tespit etmeleri sağlanır. Düzeyine uygun seslendirme çalışmaları yapılır (1- 4. kazanımlar).</p> <p> Kanon, iki sesli, üç sesli ve dört sesli eser örnekleri dinlenir/izlenir. Çalışılacak eser için ikili, üçlü, dördü vokal grupları oluşturularak eser seslendirilir (2. kazanım).</p> <p> / Öğrencilerle birlikte belirlenen, örneğin; “West Side Story” adlı müzikalden “Tonight” şarkısının yer aldığı sahne izletilir. İzlenen sahne üzerinde öğrencilerle saptamalarda bulunulur. Belirlenen hususlar doğrultusunda öğrencilerin izledikleri sahneyi canlandırmaları sağlanır (2. kazanım).</p>	<p>[!] 1-4. kazanımlar için öğrencilerin teknik düzeyleri göz önünde bulundurulmalıdır.</p> <p>[!] Çalışılacak eserlerin kayıtlarını araştırıp sınıf ortamına getirmeleri istenir.</p> <p>[!] 1. kazanım için Muammer Sun’un “Kır Çiçekleri–10 Türkü”, Saip Egüz’ün “Piyano Eşlikli Okul Şarkıları 1” ve “Piyano Eşlikli Halk Türküleri 1” kitaplarından faydalanılabilir.</p> <p>[!] Teknik açıdan ileri düzeyde olan öğrencilerle uygun lied’ler çalışılabilir.</p> <p>[!] Öğrencilerin üniversite yetenek sınavlarında faydalanılacakları nitelikte bir repertuar oluşturmaları sağlanır.</p> <p> 1- 4. kazanımlar, Ses Eğitimi ünitesinin 1-22. kazanımları ile ilişkilendirilerek çalışılır.</p> <p> Repertuardaki parçalar eserin karakterine uygun olarak seslendirilir. Repertuar parçalarını dönemsel ve müziksel özelliklerine uygun seslendirirken Batı Müziği Tarihi, Batı Müziği Koro Eğitimi ve Türk Müziği Koro Eğitimi dersleriyle bağlantı kurulur.</p>

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
REPERTUVAR	<p>3. Düzeyine uygun marşları seslendirir.</p> <p>4. Düzeyine uygun çalışma parçalarını seslendirir.</p>		<p>[!] 4. kazanım için Concone, Panofka, Vaccai vb. kaynaklardan yararlanır.</p> <p>[!] Öğrenciler, Türk ve Batı müziği eserlerinin sergilendiği konser vb. etkinlikleri takip etmeleri için yönlendirilir.</p> <p>[!] Solo ve ikili, üçlü, dörtlü ses grupları oluşturarak yapılan çalışmalar okul içi etkinliklerde sergilenebilir.</p> <p>[!] Bu ünite ile öğrencilerin dayanışma, hoşgörü, sevgi, saygı, duyarlılık, vatanseverlik, barış, estetik, sorumluluk, azim, disiplin, statü, özgüven, motivasyon değerlerine ulaşması beklenir.</p> <p>[!] Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, ses sistemini oluşturan organ ve bölgeleri eşzamanlı ve uyumlu kullanma, konuşmada sesini doğru, güzel ve etkili kullanma, şarkı söylemede sesini doğru, güzel ve etkili kullanma, ses gelişim (mutasyon) döneminde uygun Registre geçişleri yapma, ses sağlığını koruma ve icra (yorumlama) becerisi kazanması beklenir.</p> <p>📄 Bu ünite ile ilgili olarak ölçme ve değerlendirme çalışmalarında, öz değerlendirme, öğrenci gözlem, akran değerlendirme ve performans değerlendirme formundan yararlanılabilir.</p>

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ÖRNEK FORMLARI

Bu bölümde eğitim öğretim sürecinde öğrencileri değerlendirmek için öğretmenlere yardımcı olmak amacıyla örnek formlar ve ölçekler verilmiştir. Öğrencilerin bilişsel becerilerinin yanında duyuşsal ve psiko-motor becerilerinin değerlendirilmesi için bu formlar aynen kullanılabileceği gibi amaca uygun değişiklikler yapılarak da kullanılabilir. Bu formlara veya ölçeklere göre öğrencileri değerlendirirken, ölçütlere göre hangi alanda yeterli hangi alanlarda eksiklikleri olduğu belirlenebilir. Öğrencilerin eksiklikleri varsa bu eksiklikleri gidermeye yönelik gereken önlemler alınır. Öz değerlendirme, grup değerlendirme gibi formlarla öğrencileri değerlendirirken amaç, puan vermektten çok, onların eksikliklerini belirlemek ve bu eksiklikleri gidermeye yönelik önlemler almak olmalıdır.

PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU

Açıklama: Öğrenciler eseri seslendirirken aşağıda belirlenen kriterleri gözlemeniz amacıyla hazırlanmıştır.

Eser Adı:.....

Adı-Soyadı :

Öğrenci No :

Sınıfı :

Ses Eğitimi Ölçütleri	Puan
Doğru soluk alma ve verme (10 Puan)	
Sesini soluk destekli ve kontrollü üreterek kullanma (10 Puan)	
Uygun ve doğru registre geçişleri (10 Puan)	
Eserin doğru seslendirilmesi (ezgisel hata olup olmadığı, nota ve sus değerlerine uygun seslendirme) (15 Puan)	
Entonasyon (15 Puan)	
Artikülasyon (10 Puan)	
Müziksel duyarlılık (10 Puan)	
Teknik ve müzikal bütünlük (20 Puan)	
Toplam Puan	

ÖZ DEĞERLENDİRME

Adı ve Soyadı:

Tarih:

Sınıfı :

No :

Bu çalışmada neler yaptım?

.....
.....
.....
.....

Bu çalışmada neler öğrendim?

.....
.....
.....
.....

Bu çalışmada başarılı olduğum bölümler?

.....
.....
.....
.....

Bu çalışmada en çok zorlandığım bölümler?

.....
.....
.....
.....

Çalışmamı yaparken beklemediğim nelerle karşılaştım?

.....
.....
.....
.....

Bu çalışmayı tekrar yapsaydım şu şekilde yapardım:

.....
.....
.....
.....

ÖĞRENCİ GÖZLEM FORMU

Açıklama: Bu form, etkinlik süresince öğrencilerin, yapılan çalışmalara katılma düzeylerini gözlemeniz amacıyla hazırlanmıştır.

Ünite Adı:

Adı-Soyadı :

Öğrenci No :

Sınıfı :

BECERİLER	DERECELER				
	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her zaman
	1	2	3	4	5
I. DERSE HAZIRLIK					
1.Bilgi kaynaklarına nasıl ulaşacağını bilir.					
2.Ulaştığı kaynaklardan etkin bir biçimde yararlanır.					
3.Derse değişik yardımcı kaynaklarla gelir.					
4.Derse hazırlıklı gelir.					
Toplam					
II. ETKİNLİKLERE KATILMA					
1.Konu ile ilgili görüşlerini çekinmeksizin ifade eder.					
2.Görüşü sorulduğunda söyler.					
3.Yeni ve özgün sorular sorar.					
4.Belirttiği görüşler ve verdiği örnekler özgündür.					
5.Dersi iyi dinlediği izlenimi veren sorular sorar.					
Toplam					
III. İNCELEME – ARAŞTIRMA – GÖZLEM					
1. Bilgi toplamak için çeşitli kaynaklara başvurur.					
2.Kendisine verilen kaynaklarla yetinmeyip başka kaynaklar araştırır.					
3.İnceleme ve araştırma ödevlerini özenerek yapar.					
4.Gözlemlerini dikkatli bir şekilde yapar.					
5.Gözlemleri sonucunda mantıksal çıkarımlarda bulunur.					
6.Araştırma ve inceleme sonucunda genellemeler yapar.					
Toplam					
GENEL TOPLAM					

BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Bu ölçek Bireysel Ses Eğitimi dersi ile ilgili tutumları ölçmek için hazırlanmıştır. Bir ifadeyi okuduktan sonra aklınıza ilk geleni işaretleyiniz.

Adı Soyadı:

Sınıf:

	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1. Bireysel Ses Eğitimi dersi müzikal gelişimim için gereklidir.					
2. Bireysel Ses Eğitimi dersinden keyif almıyorum.					
3. Bireysel Ses Eğitimi dersi bana müzikal statü katar.					
4. Bireysel Ses Eğitimi dersinde performansım her zaman iyidir.					
5. Bireysel Ses Eğitimi dersinde alıştırma ve eserlere çalışmak her zaman hoşuma gider.					
6. Seslendiremediğim zaman derse olan ilgim azalır.					
7. Bireysel Ses Eğitimi dersinde öğrendiklerimin yeterli olduğunu düşünüyorum.					
8. Bireysel Ses Eğitimi dersinde seçilen eserleri beğenirim.					
9. Zor eserleri çalışırken kasılırım.					
10. Bireysel Ses Eğitimi sınavları mutlaka komisyon önünde olmalıdır.					
11. Bireysel Ses Eğitimi dersinde teknik çalışmalara daha çok ağırlık verilmelidir.					
12. Bireysel Ses Eğitimi derslerinin uygulanış yönteminden memnunum.					
13. Bireysel Ses Eğitimi dersini yetersiz buluyorum.					
14. Şarkı söylemek benim için çok zevklidir.					
15. Bireysel Ses Eğitimi dersinin neden zorunlu olduğunu anlayamıyorum.					
16. Her zaman kendi seçtiğim eserleri çalışmak isterim.					

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K. *Aktif Öğrenme*, Eğitim Dünyası Yayınları, İzmir. 2003.
- Airasian, P.W. *Classroom Assessment (Second Edition)*. McGraw – Hill, Inc.: NY. 1994.
- Baykul, Y. *İlköğretimde ölçme ve değerlendirme*, MEB Yayınları, 1999.
- Haladyna, T.M. *Writing Test Items to Evaluate Higher Order Thinking*. Allyn and Bacon: Boston. 1997.
- Kolçak, O. *Ses Eğitimi ve Şarkı Sanatı*, Esin Yayınevi. İstanbul.1998.
- MEB, *Ortaöğretim Coğrafya Dersi Öğretim Programı (9, 10, 11. ve 12. Sınıflar)*, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara. 2005.
- MEB, *Öğrenci Merkezli Eğitim Uygulama Modeli*, Millî Eğitim Basımevi, 2004.
- Özgüven, İ.E. *Psikolojik Testler*, PDREM Yayınları, Ankara. 1999.
- Tavşancıl, E. *Tutumların Ölçülmesi ve Spss ile Veri Analizi*, Nobel Yayınları, 1. Baskı, Ankara. 2002.
- Töreyn, M. *Türkiye Türkçesi Dil Bilgisi Yapısının Şan Eğitimi Amaç, İlke ve Teknikleri Açısından İncelenmesi*, Gazi Üniv. Fen Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi. 1998.
- Turgut, F. *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları*, Saydam Matbaacılık (5. Basım), Ankara. 1987.
- Uçan, A. *İnsan ve Müzik, İnsan ve Sanat Eğitimi*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 1994.
- Yıldırım, C. *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*, ÖSYM Yayınları (4. Basım). Ankara. 1999

INTERNET ADRESLERİ

- http://programlar.meb.gov.tr/program_giris/yaklasim_2.htm
- <http://talimterbiye.mebnet.net/program-gel-birimi/ana.html>
- <http://uretim.meb.gov.tr/egitekhaber/s84/yazarlar/oguz.htm>
- <http://www.cndp.fr/collecie/pdf/clasbran.pdf>
- http://www.ef.sakarya.edu.tr/sayfa/bildiri/say1_3/40
- http://www.emreyucelen.com/emr/index.php?option=com_content&task=blogsection&id=7&Itemid=43
- http://www.emreyucelen.com/emr/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=23&Itemid=49
- <http://www.gefad.gazi.edu.tr/231/7.pdf>
- <http://www.gefad.gazi.edu.tr/231/2317.htm>
- <http://www.meb.gov.tr/mebasp/mebdata/mevzuat/>
- <http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/G-Birol.html>
- <http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/A-Helvaci.html>
- <http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/Y-Percin.pdf>
- <http://www.vocalist.org.uk/>

BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINDA YARARLANILABİLECEK KAYNAKLAR LİSTESİ (ÖNERİ)

- Cardas E., *Nefes Egzersizleri*, Okyanus Yayıncılık, İstanbul. 1999.
- Egüz S. *Piyano Eşlikli Okul Şarkıları 1*, Doğu Matbaası, Ankara.
- Egüz S. *Piyano Eşlikli Halk Türküleri 1-2*, Evrensel Müzikevi, Ankara.
- Karolyi O. *Müziğe Giriş*, Pan Yayıncılık (3.Basım), İstanbul. 1999.
- Kolçak, O. *Ses Eğitimi ve Şarkı Sanatı*, Esin Yayınevi, İstanbul. 1998.
- Kolçak O. *Ulusal Kimliğimizin Sesi Marşlarımız*, Kastaş Yayınları, İstanbul. 2003
- Özgür Ü.- Aydoğan S. *Müziksel İşitme Okuma*, (1. Baskı), Ankara.1999.
- Sun M. *Kır Çiçekleri-100 Türkü*, Sun Yayınevi, Ankara. 2004.
- Şimşek G. *Şan için Piyano Eşlikli Albüm*, Yurtrenkleri Yayınevi, Ankara. 2001.